

Miten turvataan terveydenhuollon palvelut tuottavuuden paineessa?

Janne Aaltonen

Lääketieteellinen johtaja, Logica

Haaste

Sosiaali- ja terveysala paisuu massiivisesti

Sektorille tarvitaan 120000 uutta työntekijää

Teollisuuden ja alku-
tuotannon työpaikat vähenevät

JR Leskinen
j.leskine@kauppalehti.fi

15 vuoden päästä jopa 450000 suomalaista työskentelee sosiaali- ja ter-

veysalalla, kertoo tuore arvio. Työvoiman lisätarve alalla on huikkea. 120000 uuden työntekijän palkkaaminen vaatii, että kaksi kokonaista ikäluokkaa työllistetään pelkästään sosiaali- ja terveysalalle.

- Vaihtoehtoisesti, jos sukupuolten työnjako alalla ei muutu, töihin tarvitaan kaikki neljän vuoden aikana syntyneet tytöt, työministeri **Anni Sinnemäki** (vihr) konkretisoi.

Neljä ministeriötä tilasi Valtion taloudelliselta tutkimuslaitokselta (VATT) laajan selvityksen työvoiman rakenteesta ja tarpeesta Suomessa vuoteen 2025 mennessä. Eilen julkistettu yli 150-sivuinen raportti ennustaa, että teollisuuden työpaik-

kakato jatkuu, mutta korvautuu edelleen kasvavilla palvelualoilla.

Varsinkin terveysalan kasvun moottori on väestön nopea ikääntyminen. Yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa vuodesta 2005 vuoteen 2025 pe-
rätti 70 prosenttia. Samaan aikaan koko väestö kasvaa vain 10 prosenttia.

Sosiaali- ja terveyssektorin nopean kasvattamisen ongelmia ovat kustannukset, massiivinen koulutustarve ja työvoiman mahdollinen kaikkosi-
minen muilta aloilta.

Rahoituskriisi uhkaa

Ikääntyvä yhteiskunta tarvitsee joko lisää maahanmuuttajia tai tehok-

kaamman julkisen sektorin. Lantavasti molempia.

Tähän asti sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamista on tukenut

teollisuuden nopea tuottavuuden kasvu. Jatkossa parempaa tuottavuutta vaaditaan myös julkiselta sektorilta.

VATTin tutkimus on tarkoitettu yhteiskunnan kehittämisen apuneuvoksi esimerkiksi koulutuksen suunnitteluun. Sen lisäksi raportilla on selvä talouspoliittinen viesti: Jos nykymeno jatkuu, kansantalous ei ehkä kestä. Julkiset palvelut on pakko suunnitella uudelleen.

- Kaikilla on tiedossa, että näkyvät ovat haastavat. Kansantalouden kasvu on tuottavuuden kasvun varassa, opetusministeri **Henna Virkkunen** (kok) muistuttaa.

Työministeri Sinnemäki säästää kollegaansa.

- On selvää, että terveydenhuollon rakenteiden pitää toimia nykyistä paremmin. Tämä selvitys sparraa poliittista päätöksentekoa.

- Kaikki pitää rahoittaa. Teollisuus on joutunut paljon kantajaksi, muistuttaa VATTin yksikönjohtaja **Juha Honkatukia**.

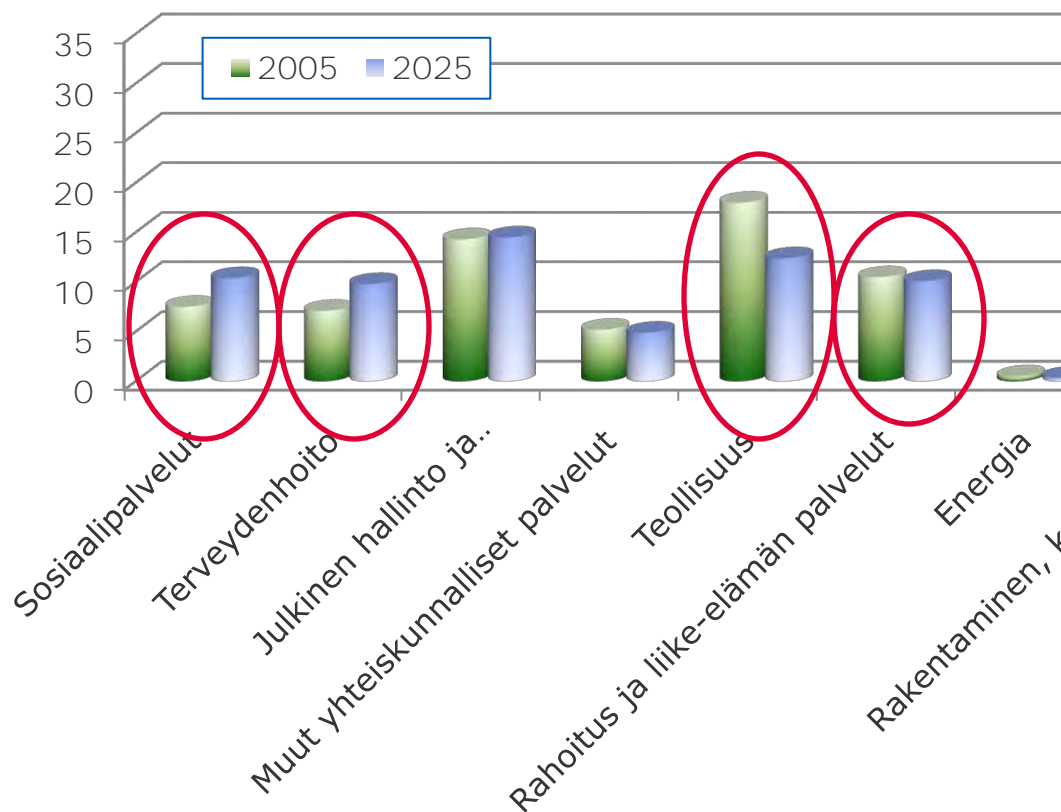
Tutkimuksen tuloksista vedetään mahdolliset johtopäätökset aikaisintaan seuraavassa hallituksessa.

"120 000 uuden työntekijän palkkaaminen vaatii, että kaksi kokonaista ikäluokkaa työllistetään pelkästään sosiaali- ja terveysalalle."

"Kansantalouden kasvu on tuottavuuden kasvun varassa, opetusministeri Henna Virkkunen muistuttaa."

"Työministeri Sinnemäki säästää kollegaansa: On selvää, että terveydenhuollon rakenteiden pitää toimia nykyistä paremmin."

Työllisyysrakenne 2005 ja 2025 (VATT)

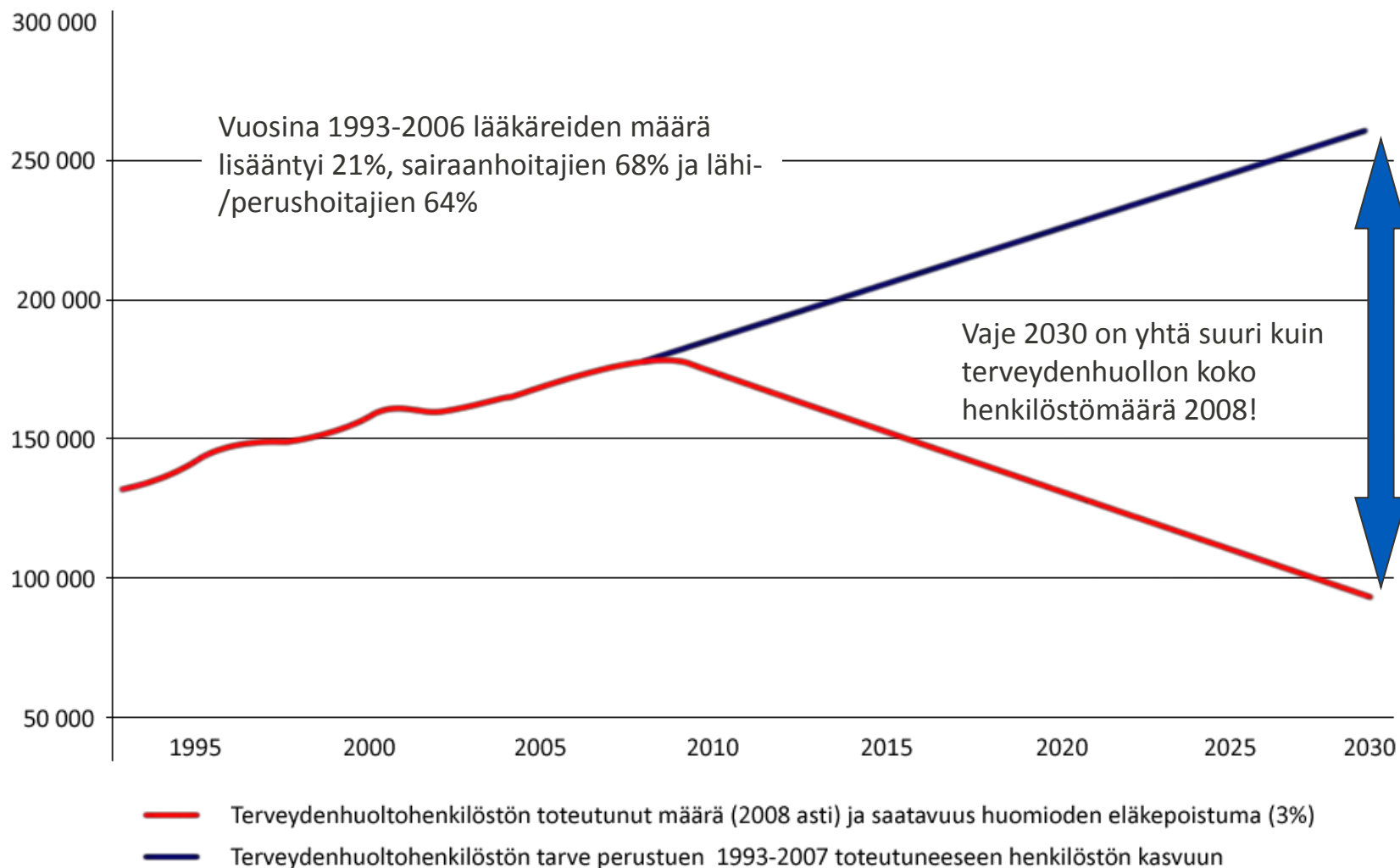

Syntyy hankala työvoima- ja talouspoliittinen tilanne:

- julkisen sektorin työpaikkojen tarjonta kasvaa, samalla kasvaa palkkojen korotuspaine
- avoimen sektorin työpaikkojen määrä – siis niiden alojen, joiden tuottavuudella suurimmaksi osaksi rahoitetaan julkiset palvelut – vähenee
- kustannukset kasvavat mutta maksukyky heikkenee – asetelma on täysin mahdoton!

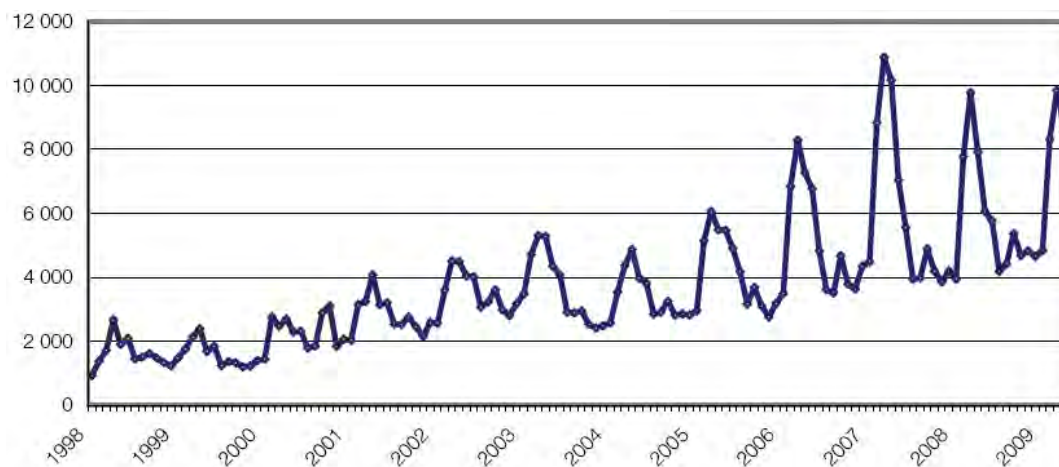
Lähde: Honkatukia J, Ahokas J, Marttila K. Työvoiman tarve Suomen taloudessa vuosina 2010-2025. VATT Tutkimukset 154, 2010.

Terveydenhuoltohenkilöstön tarve ja saatavuus

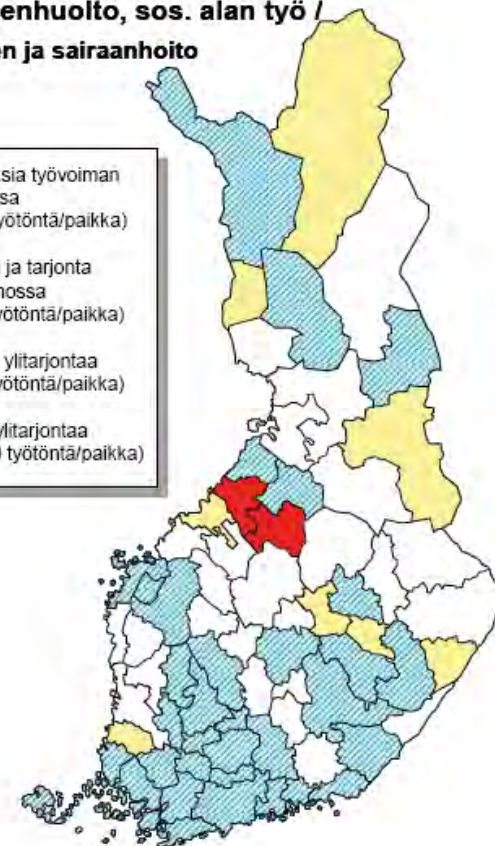
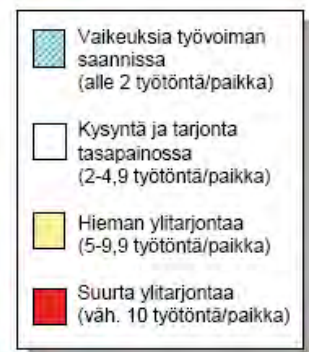
Lähde: Tilastokeskus

Avointen työpaikkojen määrä ja kohtaanto

Lähde: TEM, työnvälitystilastot

Terveystieteiden ja sosiaalialan työ / Terveystieteiden ja sairaanhoito

Hyks kaipaa päivystyskirurgiaan kipeästi lisää sijaisia

Suurin pula leikkaussalihoitajista

Meilahden päivystys tekee Suomen vaikeimmat leikkaukset ja kärsii kovimmasta työvoimapulasta.

Merituuli Saikkonen HS

TOISEN EPÄONNI on toisen onni työmarkkinoillakin.

lukuun sairaanhoitajapulan piinaama Helsingin yli-

opistollinen keskussairaala toteoi rekrytointiongelmiansa apua lamasta jos yksityisillä lääkäriasemilla menisi vähän heikommin, routa ajateli hoitajat takaisin julkiseen sairaanhoitoon. Lisäksi lama saattaisi houkutella lapsen kanssa kotona olleita hoitajia töihin.

Pientä apua Hyks lamasta saikin.

Kun viime vuoden maaliskuussa Helsingin yliopistollisista sairaalosta puuttui noin 350 sairaanhoitajaa, joulukuussa enää 250.

Suurin pula sairaanhoitajissa on Meilahden sairaalan

päivystyskirurgiassa työken-teleivästä leikkaussalihoitajista.

"Tarvittaisiin leikkaus- ja anestesiahoitajia pitkäaikaisin sijastuksin", sanoo leikkausosaston asetonhoitaja **Margit Pesonen**.

LEIKKAUS- ja anestesiaosaston 12 leikkaussalissa tehdään Suomen vaativimpia leikkauksia ympäri vuorokauden, ja hoitohenkilökunta tekee töitä kolmessa vuorossa.

Samantyyppisiä työtä tehdään myös muutamien kilometrin päässä Töölön sairaalassa. Karvalakkiselitys päivys-

tärjen leikkausosastojen eroista on että aivojen lisäksi Töölössä leikataan ihmisen kovat osat eli lähinnä luita ja Meilahdessa kaikki pehmeä, luonnehtii Meilahden sairaalan leikkausosaston ylilääkäri **Irma Jousela**.

Päähän ammuttu kuljetaan Töölöön, vatsaan ammuttu Meilahteen.

Tösti ammuttua huomattavasti tavallisempi potilas kärsii kipeytyneestä umpisuolesta. Sen poistaminen on Meilahden leikkausosaston tavallisin päivystysleikkaus.

Viime kuussa osastolla teh-

tiin lähes 700 leikkausta: 225 kertaa kirurgin käsi operoi potilaan maha- ja suolistoa, vatsanleikkauksia tehtiin 128, sydän leikattiin 136 potilaalta ja keuhkot 82:ltä. Lisäksi tehtiin muun muassa virtsatie- ja kilpirauhasteikkauksia.

LEIKKAUSOSASTON työntekijät löytävät monta syytä, miksi työvoimapula on Hyksin väkeä juuri päivystyskirurgias-

Työ leikkausosastolla vaatii henkilökönlöltä huomattavaa sitoutumista: leikkaukset kestävät keskimäärin neljästä kah-

deksaan tuntia, eikä kesken operaation aina pääse kotiin, vaikka työaika loppuisikin.

Sairastumiset ja lomat pitkään osaston omalla henkilökunnalla. Vuorotoin ei oteta ulkopuolisia sairaanhoitajia, koska he eivät ole saaneet osastolle perehdytystä.

ONGELMALLISENA hoitajat kokevat myös oman palkan-

Työn vaatimustasosta riippumatta sairaanhoitajat saavat julkisella puolella suurin piirtein samaa peruspalkkaa. Se on noin 2 200 euroa kuussa.

LIIISA TAKALA

Yhteenveto lähtökohdista ja haasteista

Palvelujen kysyntä tai tarve ei lisää kustannuksia

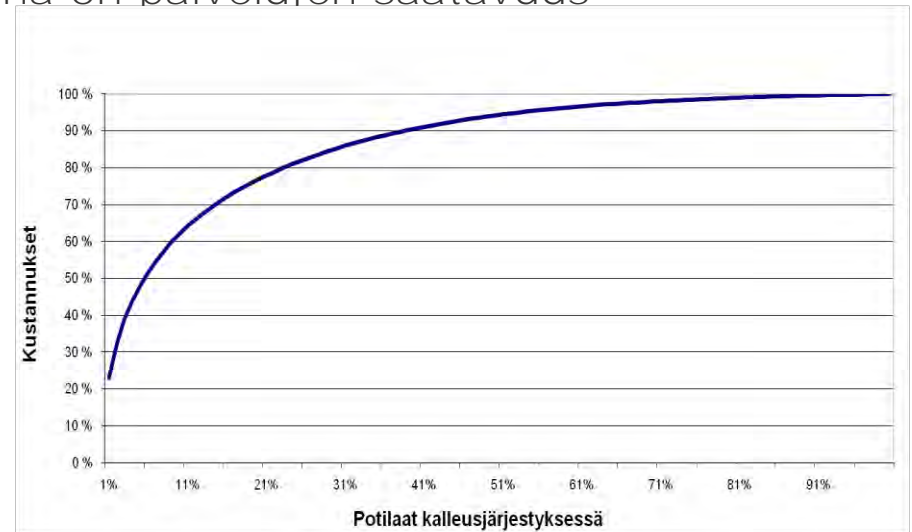
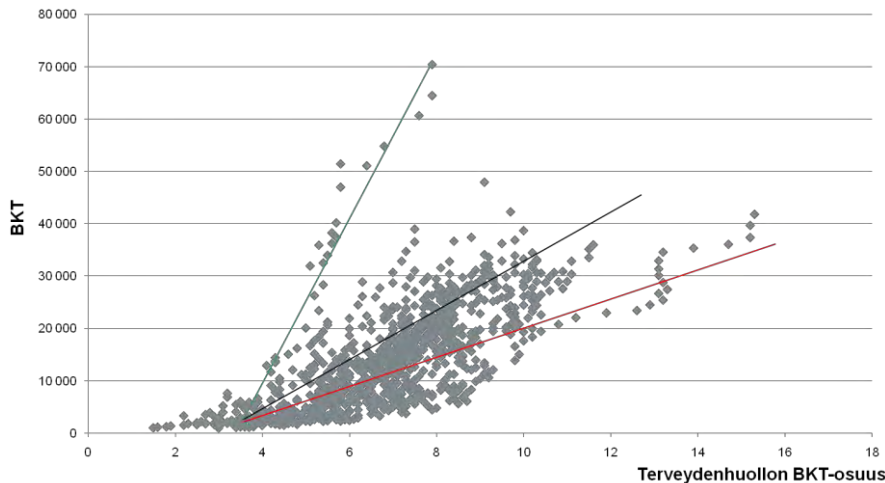
Kustannuksia muodostuu resurssien kautta

- noin 70% on henkilöstökustannuksia

Terveyspalvelut tuotetaan Suomessa hyvin halvalla

Ongelmana ei ole eikä tule olemaankaan ensisijaisesti raha

- ei henkilökuntaa = ei menoja
- mikäli tuottavuus ei kasva, ongelmana on palvelujen saatavuus

Ratkaisu

Muilla aloilla on onnistuttu...

Finanssisektori

- jos henkilötöiden tuottavuus pankeissa olisi samalla tasolla, kun se oli 1980-luvun lopussa, pankit tarvitsisivat noin 200 000 työntekijää
- todellinen työntekijämäärä: 28 000 henkilöä

Maatalous

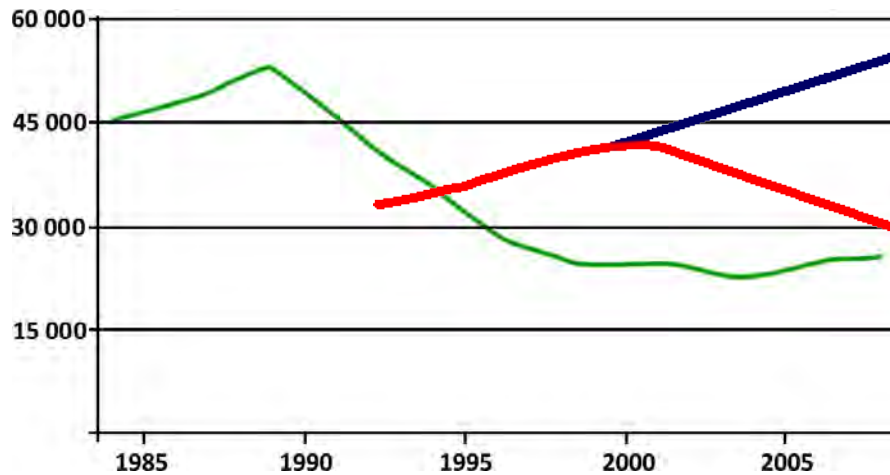
- jos henkilötöiden tuottavuus maa- ja metsätaloudessa olisi sama, kun se oli 1980-luvun lopussa, se tarvitsisi noin 210 000 työntekijää
- todellinen työntekijämäärä: 85 000 henkilöä

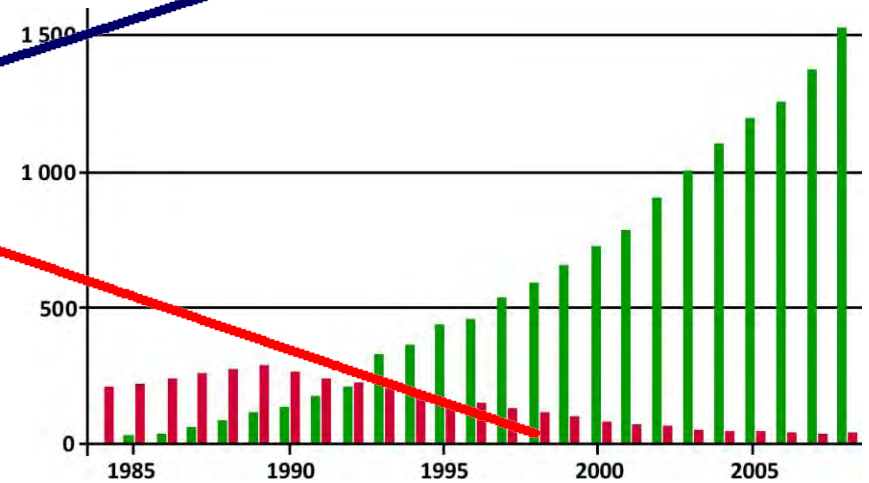
Lähde: Pentikäinen L, Tuomaala M, Lith P, ym. Hyvinvointialan kehittäminen – peruskartoitukset. Työ- ja elinkeinoministeriö 2009

Miten pankit sen tekivät...

Talletuspankkien henkilöstö

Maksuliikennetapahtumien määrä

Tietotekniikan mahdollistama itsepalvelu!

Lähde: Finanssialan keskusliitto

IT:n hyödyt terveydenhuoltoalalla ovat kiistattomat

Sähköisiä potilastietojärjestelmiä käyttävissä sairaaloissa parempi laatu ja alhaisemmat kustannukset

- Amarasingham R, Plantinga L, Diener-West M, Gaskin DJ, et al. Clinical Information Technologies and Inpatient Outcomes: A Multiple Hospital Study. Arch Intern Med 2009 169(2): 108-114

Lääkärit uskovat, että tietojärjestelmät parantavat hoidon laatua

- DesRoches CM, Campbell EG, Rao SR, Donelan K, et al. Electronic Health Records in Ambulatory Care — A National Survey of Physicians. NEJM 2008; 359: 50-60

IT:tä aktiivisesti käyttävissä sairaaloissa vähemmän virheitä – ja parempi tehokkuus

- Chaudhry B, Wang J, Wu S, Maglione M, et al. Systematic Review: Impact of Health Information Technology on Quality, Efficiency, and Costs of Medical Care. Ann Intern Med. 2006; 144: 742-752

Sähköisellä asiointilla voitu vähentää käyntien määrää 10%

- Zhou YY, Garrido T, Chin HL, Wiesenthal AW, ym. Patient Access to an Electronic Health Record With Secure Messaging: Impact on Primary Care Utilization. Am J Manag Care. 2007; 13: 418-424

Logica on terveydenhuollon IT:n edelläkävijätoimittaja

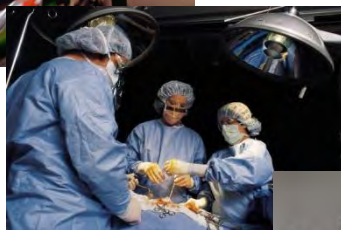
Uranus –
Erikoissairaanhoidon potilastietojärjestelmä
Asiakkaina mm. kaikki yo-sairaanhoidopiirit

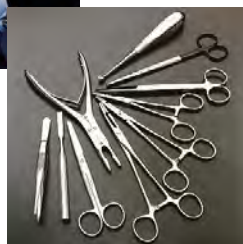
Pegasos –
Perusterveydenhuollon potilastietojärjestelmä
Asiakkaina mm. Helsinki, Turku, Tampere...

Merlot Medi–
Ensihoidon potilastietojärjestelmä
Asiakkaina mm. HUS, Helsingin Pelastuslaitos...

Orbit –
Leikkaustoiminnan ohjausjärjestelmä
Asiakkaina mm. KYS, Coxa...

Gemini –
Välinehuollon toiminnanohjausjärjestelmä
Asiakkaina mm. HUS, TAYS, Tampere...

Lisäksi kaikki **hallinnon järjestelmät**,
kuten HR, eLasku, ym.

Infra- ja ulkoistuspalvelut

SaaS-malli
= **Palveluna**

Case Uranus-ennakkoajanvaraus

Merkittävä osa erikoissairaanhoidon ajanvarauksista tehdään niin, että potilas ei ole läsnä

- lähetetään kirje kotiin
- noin 30% annetuista ajoista muutetaan

Peruutusaikojen antaminen on työlästä

- osa ajoista jää täyttämättä

Uranus-ennakkoajanvaraus tehostaa toimintaa merkittävästi!

				Tehostamishyödyt		
	hoitajakset	käynnit	kontaktit	perutuusten vähenemä	no-show vähenemä	yht.
HUS	570 166	1 461 285	2 031 451	219 397 €	914 153 €	1 133 550 €
VSSHP	80 405	707 953	788 358	85 143 €	354 761 €	439 904 €
PSHP	77 783	553 416	631 199	68 169 €	284 040 €	352 209 €
PSSHP	47 758	330 930	378 688	40 898 €	170 410 €	211 308 €
PPSHP	62 641	297 196	359 837	38 862 €	161 927 €	200 789 €

Case itseilmoittautuminen

Ilmoittautuminen tapahtuu pääosin asiakaspalvelu- tai hoitohenkilöstön avulla

- sitoo henkilökuntaa

Itsepalveluun on totuttu, usein siitä pidetään

Usein on järkevää siirtää toimintoja asiakkaan tehtäväksi aina, kun se vain on mahdollista

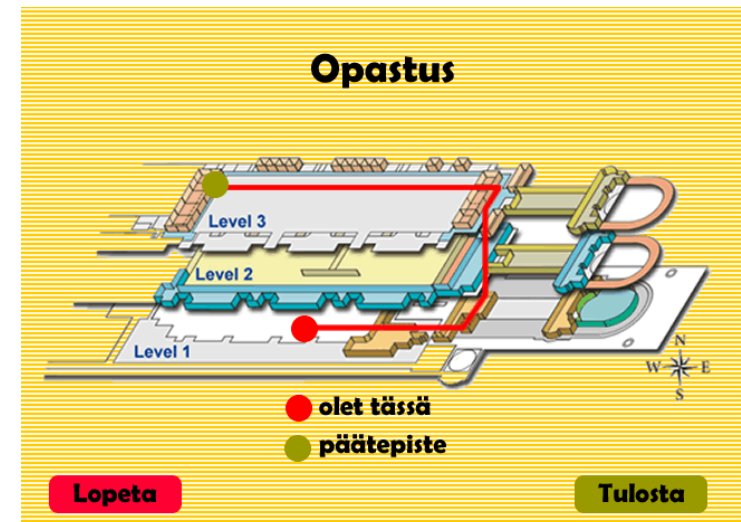
Business case **yhdessä** klinikassa

- takaisinmaksuaika 12 kk
- viiden vuoden laskennallinen tuotto: 421 775 €

Omien tietojen tarkistus

Nimi:	Esimerkki	Erkki
Hetu:	112233-123X	
Katuosoite:	Välskärinkatu 1 A 7	
Postinumero:	00260	
Kaupunki:	Helsinki	
Puhelin:	(040) 555 1234	
Lähiomainen:	Esimerkki	Anja
Työnantaja:	-	
Vakuutusyhtiö:	Fennia	

[Peruuta](#) [Hyväksy](#)

Yhteenveto – Miten ongelma ratkaistaan?

Kehitetään prosesseja

- osa toiminnoista automatisoidaan
- vaiheet vievät vähemmän aikaa
- läpimeno nopeutuu

Kehitetään työnjakoa

- osaavampiin käsiin, tai
- kustannusrakenteeltaan edullisemmille henkilöstöryhmille

Ulkoistetaan osa toiminnoista

- keskitytään ydinosamiseen

ICT voi tukea kaikkia näitä muutoksia
– muutos vaatii johtamista

*Uusi tekniikka + Uudet toimintatavat
= Enemmän aikaa potilaan hoitoon*

janne.aaltonen@logica.com

Logica is a business and technology service company, employing 39,000 people. It provides business consulting, systems integration and outsourcing to clients around the world, including many of Europe's largest businesses. Logica creates value for clients by successfully integrating people, business and **technology**. **It is committed to long term collaboration, applying insight to create innovative answers to clients' business needs.** Logica is listed on both the London Stock Exchange and Euronext (Amsterdam) (LSE: LOG; Euronext: LOG). More information is available at www.logica.com